

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

„Slovenec“

z današnjim listom prične svoj peti letnik, in kdor ga sedaj primerja z bornim pričetkom, mu vsestranskega napredka ne more odrekati. Da še ni došel do vrhunca popolnosti, temu se nihče ne bode čudil, kdor le površno pozna zapreke in sitnosti, s katerimi se je dandanes boriti katoliškemu in zlasti še slovenskemu časnikarstvu. Med tem ko liberalni listi svojim vrednikom, dopisnikom in pisateljem prinašajo čast in denar, morajo se vredniki, dopisniki in pisatelji katoliških, zlasti slovenskih časnikov truditi skoraj — zastoj, po vrhu pa še tudi v drugih svojih razmerah trpeti zavist in preganjanje dostikrat celo od tistih strani, od katerih bi se bilo katoliškim listom nadejati najkrepkejše podpore. To je glavni vzrok, da je moral že marsikteri izvrsten konservativen časnik ali poginuti, ali se pa vsaj skrčiti, kakor n. pr. vrli požunski „Recht“, ki bode odsihmal namesto vsaki dan, izhajal le vsaki teden enkrat.

Da „Slovenec“ ni poginil, kakor so nekteri pričakovali in nameravali, zahvaliti se je v prvi vrsti blagodušnim ustanoviteljem njegovim, ki so zvedivši omenjene nakane odločno izrekli, da hočejo na vsak način ohraniti „Slovenca“, če bi tudi zanj morali mnogo žrtvovati. Mnogi so se res tudi velikodušno spominjali njegovega vredništva, o katerem so vedeli, da lastnega dobička pri „Slovencu“ ni nikdar iskalo. Ker ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti, naj bo vsem skupaj za njihovo požrtvovalnost javno izrečena naj priskrbenjša zahvala. Enako zahvalo izrekamo tudi vsem častitim gospodom dopisnikom in prijateljem, kateri za svoj obilni

trud večidel niso imeli nobenega drugega plačila kakor zavest, da so si po svoji moči prizadevali razširati dobro, zatirati laž in odvrnati hudo, kterege je dandanes med človeštvom toliko nakopičenega. Vse te gospode prosimo, da naj nas enako podpirajo tudi za naprej, in svesti smo si, da se „Slovenec“ ne bode bati ničesar, dokler bode imel tako nesebične in marljive podpornike, kateri se za občni prid ne vstrašijo nobene žrtve, nobenega truda. Prosimo jih pa, da naj si v svojih poročilih in dopisih prizadevajo, kar je najbolj mogoče biti nepristranskim, da ne bomo nikomur dajali prilike pritoževati se o osebnih napadih. Z mirno vestjo zamoremo reči, da vedoma nismo hoteli nikogar žaliti, in da se bomo tega pravila držali tudi v prihodnje; a ravno tako izrečemo, da se ne bomo vstrašili ničesar, kadar bode šlo za pravo in pravico. „Recta tueri“, braniti pravo in pravico nam bode vselej prva in najglavnejša skrb, če se bode morda vsled tega tudi posameznim kadilo. Ob enem si bomo prizadevali tudi vstrezati vsem nam razodetim željam, in bomo, ker se je nova mera in vaga že vdomačila, zopet prinašali tržne, žitne in druge cene, eksekutivne dražbe, loterijske številke, vradne oklice in vse druge za občinstvo važne reči. Zato pa se trdno nadejamo, da nam dosedanji častiti naročniki ne ostanejo le ne zvesti, ampak da nam bodo skušali pridobiti še kterege novega naročnika, ker je pomnoženje naročnikov najboljši pripomoček listu dati trdno podlago in čedalje večjo popolnamost.

Brezbožna država v zgodovini.

V štirih člankih pojasnil sem v preteklem letu podlago moderne liberalno-materijalistične države; razkazavši v obče njen načrt sem v posamnem narisal in po mogočnosti tudi zavrgel njeni brezbožni nastanek, namen in uk v državi kot izvoru vsega prava; predno pričnem v posamnem pretresovanje njenih razmer proti katoliški cerkvi, naj iz zgodovine pojasnim, kam da pripeljejo dosledno izpeljani ti nauki.

V preteklem veku razširil se je materijalizem in z njim vsaj pojem ali zrno njegovega uka o državi iz Angleškega na Francozko in je tu zadobil v kratkem mogočen vpliv na mišljenje in delanje narodovo. Njegov sad je francoska prekucija; a ona je tudi vzor moderne države. Sicer se res mora vsaj nekoliko onih grozovitih činov pripisovati razvnetosti in fanatiziranju ljudstva, preneglemu premenjenju vseh razmer in tudi bilo bi se malo vmirilo divjanje, ko bi bile zginile vse reči, spominjajoče na prejšnje čase. V velicih obrisih pa, in če ne pozabimo omenjenih okoliščin, je in ostane francoska država, kakoršna je bila od leta 1793 naprej, vzor moderne države. Pri popisovanju tega vzora posluževal se bom podatkov, ktere navedujejo „Periodische Blätter“ v lanskem letniku. Razvidno bo, da država ločena od Boga, more roditi le krivico in nepravnost, nesrečo in revščino, občno nevarnost in plahost, da ona niti ne more doseči svojega materijalnega namena. Hudobije, ki so se godile v imenu države, presegajoče vse, kar je mogla pokazati zgodovina prejšnjih vekov, izpeljujejo se popolnoma dosledno

Nekoliko dni pri Horvatoviču.

(Obrazci iz bojnega tabora.)

II. Pot v tabor.

(I. Glej IV. letnik št. 143.)

„Ukazali so mi,“ — piše Chrestov, „naj takoj iz Belgrada odidem v Aleksinec, iz Aleksinca pa me bodo poslali, kamor bode treba.“

„12. dan julija meseca (ali po vshodnem koledarju 30. junija) sem se iz Belega grada odpeljal naravnost proti Smederevu. Nisem bil prvič ta pot na deželi v Srbskeji, za tega delj se mi je na poti iz Belega grada v Aleksinec zdelo tako, kakor bi domá bil. Ali kolika je bila razlika! Poprej je bilo vse živo po vaseh in mestih, ta pot pa je bilo povsodi tiho in mrtvo, — kakor bi bilo vse pomrlo bilo, taka so bila sela. Le kaka ženska se je tam pa tam prikazala med hišami, ali pa je le kak zgrbljen starček, ali kakov otrok pogledal izza tega ali tega ogla. Krčme in kavarne so stale prazne; v marsikatereji gostilnici je gospodar sam sedel — zamišljen, ali pa je le kakega človeka pri sebi imel in pijačil z njim vred,

zató da si je kratil čas. Zdaj še le sem se preveril, kaj je to — vojska. Lahko, čitatelj, misliš, kako neprijetno mi je bilo na poti skozi neljudnate vasí. Motril sem drevje in prasce ob cesti, pa na daleke gorske grebene sem se oziral, da sem se motil.

„Naposled se pripeljem k vasi Bagrdanu. Pred vasjo drži majhen most čez nekov potok, ki se vije v Moravo. Na mostu je stal stražnik, imel je zarijavelo puško; stopil je k vozu in rekel mi, naj se oglasim pri kapitanu, kedo sem. Povprašam ga, kje je kapitan. Pokazal mi je neko vaško kavarno.“

„Res je kapitan sedel v kavarni — in nekega popa in dva druga moška imel pri sebi: kartali so vsi štirje. Dvakrat, trikrat je pregledal moja pisma, voščil mi srečno pot, pa je zopet sedel h kartam. Ali takoj jih je zopet moral deti iz roke. Gruča ljudi je bila štiri tate pritirala na naglo sodbo.“

„Ali ste krčmarju novce ukradli iz zaboja, ne?“ — popraša kapitan réšno.“

„Nismo ukradli novcev ne, gospodar,“ — odgovorili so hudodejci. „Mi smo pili, pa smo odšli.““

„Dobro je, zaprite jih v hlev!“ — ukaže kapitan, pa je bilo konec vse sodbe.“

„Na večer sem prišel v Jagodine. Zjutraj zgodaj sem šel čezi Moravo in odšel dalje proti Čupriji. Od Čuprije naprej je bilo življe na cesti in po vaseh. Že sem se bližal velikeji vojski. Srečavali so nas selski vozovi z živežem vred. Zagledal sem, da ima mnogo voznikov na sodeh s smodnikom goreče čibuke v ustih, zató sem jih opomnil in posvaril; ali vozniki so le kimali z glavami, smijali se in hladnokrvno gonili dalje.“

„Ko sem se bil pripeljal v Paračin, čudovito se mi je zdelo: z vseh hiš in skozi vsa okna so viseli Srbski prapori. Menil sem, da je to proslava kake zmage, o katereji še nisem slišal, naposled pa se spomnim, da je tu glavni kneževi tabor. Zagledal sem tudi kneževi dvorec, prosto poslopjiče, zasuto s prapori in z vencí. Po ulicah je bilo vse polno vojščaka in udov „rudečega križa“.

„Po nekolikih urah sem se pripeljal v Aleksinec. V Aleksincu je bilo, kakor na kakem semnji. Pred mestom, takoj za nasipi je bila cela vrsta krčem, po katerih so se voj-

iz materijalističnih ukov; komur še govori pamet, naj misli in pomisli, kam nas bodo peljale čisto enake namere sedanjega veka!

1. Prekucija vničila je vso pravo svobodo.

Rousseau pripisoval je državi izvor vseh pravic; v državno veljavo pa je naredil ljudstvo in njegovo voljo, tako da se vse pravo izpeljuje iz ljudske volje, da je vse, kar ono hoče, postava. Uk sam na sebi sem že zavrgel in pokazal, kako je vse pravo od Boga, da je večno in nespremenljivo. Ogledimo si posledice v francozki vzorni državi!

Človek ima pravo do življenja in do prostosti; a kako je to spoštovala revolucija! Nikdo, ki ni molil državnega boga, si ni bil svest življenja. V avgustu l. 1792 sklenili so preiskovanja hiš, da so vse sumljive poiskali, zaprli in pomorili; sumljivi pa bili so vsi, kateri niso bili v zvezi z vladajočimi, kateri so si hoteli pripisovati lastno prepričanje. Pričelo se je krvavo klanje; nikdo se ni mogel odtegniti strašni nevarnosti; zaprli so mestna vrata, preiskali vse klete in skrivne kote, ter jih tako zajeli nad 3000, ktere so vse živinsko pomorili. — V septembru l. 1793 sklenjena je bila postava „o sumljivih“, ki je le malo jih pustila, da bi se mogli odtegniti moriji; poleg nje bili so sumljivi vsi, ki so se skazali po obnašanju, činih, govorih in spisih po prijatelji in služniki trinostva, federalizma in ko sovražniki ljube svobode; vsi, ki niso mogli dokazati, s čem da se žive in da zvesto spolnujejo dolžnosti državljanke; vsi vradniki odstavljani od svoje službe; vse plemstvo z ženami in otroci in privrženci; vsi, ki so hoteli od 1. julija 1789 iz dežele iti, če so prav pozneje premenili svoj namen. Te postave posluževali so se trinogi zoper vsakega, čegar stan, omika ali bogastvo jim ni bilo po godu; ona je žugala vedno vsakemu mirnemu človeku, ker vsaka beseda že mogla je biti povod tožbe in gotovo sledeče obsodbe. Iz nje razvilo se je najostudnejše vohunstvo; nikomur ni bilo zaupati, da ni skriven ogleduh. To je bila prostost in varnost življenja v tej vzorni državi. Pa preveč bi bilo naštevati posamne dogodke, zadoštuje, ako povem, da so bile napolnjene vse ječe, pa tudi vsi prejšnji samostani, gradovi so bili premenjeni v zapore; in vendar le malokdo je

srečno odšel krvoločnosti rabeljnov. Preiskovanja in pravde ni trebalo; porotniki ležali so zijaje na klopeh in hladnokrvno izgovarjali svoj „kriv!“ nad nedolžnimi žrtvami. „Kako se imenujete? Ste poniževali narodno zastopstvo? Ste obrekovali revolucijo? Ste podpirali aristokratske spise? Ste hotli zamoriti prostost?“ To so bila vprašanja, ktera je seveda zanikal vsak zatoženec in že je mislil, da je prost, pa naenkrat so mu naznanili smrtno obsodbo. — Pa še prepočasno je napredovala moritev; z novo postavo je bila meseca junija 1794 ustanovljena sodnija, ki naj s smrtjo kaznuje „sovražnike ljudstva“, a kateri da so ti, ni bilo določeno; ni bil dopuščen zagovornik, niti skrivno vpraševanje, niti priče; porotniki naj sodijo po „svoji vesti.“ Zdaj pač ni ga bilo človeka, da bi ne bil v vedni smrtni nevarnosti; kakor je djal poslanec v konventu, ni bilo ostalo druge pomoči za onega, ki je hotel oditi giljotini, kakor da se vstrelji. Dosti je, dosti teh grozovitih dogodkov; a oni kažejo nam jasno, kam je pripeljala država odpadla od Boga nesrečni človeški rod, kako konča vse pravo življenja in prostosti.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. januarja.

Avstrijske dežele.

Dalmatinski ces. namestnik, baron Rodič je bival te dni na Dunaju in je imel razgovore s cesarjem, nadvojvodom Albrehtom, ministerskim predsednikom knezom Auerspergom in ministrom Lasserjem.

Vnanje države.

Na Carigrajski konferenciji

se je premirje za dva meseca, t. j. do 1. marca podaljšalo. Iz tega pa še ne sledi, da bi se vojska že prej ne pričela, če bode kazalo. Turška vlada se je toliko neki vdala, da bi vnanja komisija nadzirala izvršitev državnih prememb na Turškem, a za to jej potrebni vojaki bi morali biti domačini t. j. Turčini. Druzega posebnega se iz konferencije ni zvedelo razun tega, da je avstrijski poročnik grof Zichy hudo oporekal poročniku ruskemu, generalu Ignatievu. Tudi je menda edini grof Zichy sultanu čestital k novi nedavno oklicani vstavi, kar ne priča ravno o

vzajemnosti med vlado avstrijsko in rusko. Kakor se iz Petrograda poroča, je Midat-paša generalu Ignatievu neki rekel, da vojska Turčiji ni tako zelo nevarna kakor vstanek muslimanskih podložnikov. Tudi sultan je lordu Salisburyu razodel, da zgubi življenje, če sprejme od konferencije nasvetovani program. Sicer pa Midat-paša, kakor se piše „P. LL.“, menda pravi, da bode Turčija vse dovolila, vriniti pa si ne bo dala ničesa. Če Avstrija zasede Bosno, Anglija pa pokrajine ob Bosporu, bode potem vse svoje vojake tem laglje poslala proti Rusiji, s katero prične vojsko, če vojna ruska prestopi mejo rumunsko.

Rusko-poljski okrajni predstojniki, kakor zanesljivo (?) izve „Czas“, so dobili zapečatene zvezke z naznanilom, da naj jih vpričo dveh vradnikov odpečatijo, kadar se jim bode to zaukazalo. Pravijo, da se v njih nahaja poduk, kako se jim bo vesti, če nastanejo neki dogodki. Gosposke in okrajne blagajnice dobile so povelje, od meje, če bode treba, se umakniti. —

Perzija je sklenila zvezo z Rusijo in poslala je 40 regimentov na mejo turško, tako turški poslanec iz Teherana poroča v Carigrad.

Angleško brodovje je zapustilo beziško luko, pa se od onod ni podalo v Solun, ampak v grško ladišče Pirej.

Na Grškem se priprave za boj neprenehoma nadaljujejo.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika, 29. decembra. Volitve v tukajšnji občinski zastop so se vršile 27 in 28 t. m. V III. razredu smo dobili polovico narodnih zastopnikov v II. in I. razredu smo propadli. Agitacija je bila od obeh strani huda; nasprotna stranka je glasove celo kupovala in volilce napajala. Nekemu volilcu so dali več goldinarjev za pooblastilo. Zmagali bi bili narodni volilci lahko v vseh treh razredih, ako bi bilo ljudstvo politično bolj izobraženo. Kaj pomaga pa agitacija, ker se ljudje nahajajo, ki bi za polič vina prodali svojo dušo. Še celo taki ne gredo volit, ki se jim ni treba nikomur bati ker se boje, da bi se komu ne zamerili. Zopet drug je v osebem sovraštvu s kakim postavljenim narodnim kandidatom, ter ga zarad tega

ščaki krepčali z vinom in rakijo, pripravljali so se na smrt.“

„Glavni štab je bil pred Aleksinško cerkvijo v neke starodavnej hiši, okrog katere je stal plot. Ob plotu pri vratih je stala straža. Stopil sem pred načelnika, polkovnika Protića, ki je takoj potlej dobil generalsko čast. Po kratkem razgovoru me je poslal, kar sem sam želel, k polkovniku Horvatoviću, čegar vojska je tedaj bila daleč na vshodu prav Balkanu v znožju na zemlji Pirotske krajine, torej že v Bolgarskej.“

„Krasna, nova cesta drži skozi Banjo v Knjaževce. Pri Banji mora človek skozi prodoriti med vrhovi Rtanje in Ozrena; tu je meja Aleksinškega in Knjaževškega okraja.“

„Slišal sem, da so Turci in njih divji tovariši Čerkezi in ciganije popalili blezu šestdeset vasi v Pirotskem kraju poleg reke Nišave in ob Srbskej meji — in da so tamošnji bivalci pobegnili v Srbsko, česar jaz nisem hotel verovati, a brzo sem se preveril, da je resnica to.“

„Ob cesti sem povsodi videl cele gručice moških, ženskih in otrok; njih obleko takoj

v prvem pogledu razlikuješ od Srbskega selškega kraja po Knjaževškej krajini. Ženska ima na sebi dolgo, belo kožuljo (rizo) prav do kolen; rokava ima takova košulja široka, vrhi košulje nosijo kratko suknjo brezi rokavov, — suknjica, jako podobno prsljaku, prešita je s žolto prejo in s pisanim cvétijem po vsej prednji strani. Ta suknjica je prepasana z usnjatim pasom, ki ima zapono odličeno s srebrnimi dragotinami. Vrhi suknjice nosijo dolgo suknjo, kakor kako košuljo, ta suknja tudi nima rokavov; roba je črna, močna in volnena. Obute so bile v bele ali pisane nogavice, segajoče prav do kolen.“

„Čudil sem se nenavadno dolgim lasem, ki ženskam sezajo pod kolena. Pa to niso bili res lasje, temuč krepka volnena preja je bila — spletena. Na glavi imajo v lase vpletene stare srebrne novce.“

„Obrazov niso imeli grdih pod črnimi obrvmi se jim svetijo črne oči, nos je razmeren, usta imajo srednje velika, obraze nekako okrogle, rudeče bele, teles pa so visokih in vitkih.“

„Moški so bili največ belo oblečeni: imeli

so na sebi tesne nogavice, prsljak iz drevesne volne, belo suknjo z rudečim pasom, a vrhi vsega belo suknjo do kolen. Glavo imajo nekateri do čela obrito, le dolg šop las jim s temena visi in seza na ramena. Glave pokrivajo s šubavo iz ovčje kože, iz katere je volna izgajena.“

„Taka noša je navadna okrog Pirota. Bolgarji ta ljud imenujé Šope, naselišča tega plemena sezajo na jug do Zofije, do Samokova, do Kjustendila in Kratova.“

„Ubožci so korakali ob cesti in po lesovih tako, kakor kaka razkropljena čreda. Sami niso znali, kdé je kateri. Vsak je pobegnil, kekor je mogel, za tega delj ni bilo čuda, ker so bili goli, bosí in lačni. Videl sem matere, katere so na enej roci imele dete, v enej so nesle šarenice in različno posodje, okrog njih pa so begali drobni otročiči. Dež in veter jih je imel v lasti — in živeli so tako, kakor zverjad živí po lesovih. Kar je meni znano, blezu 30.000 duš je pobegnilo iz Bolgarskej v Srbsko, kder še zmérom v največej gnječí živé — razprostrti od Timoka do Belega grada. Pogled na to razstoče vsa-

ne voli. To ni prav. V političnih zadevah ne smemo poznati osebnih sovražnikov, kajti tu gre za korist vseh, ne pa posameznih.

Posebno znamenita je bila volitev v prvem razredu. Prišli so vsi narodni volilci, še celo g. Rode, star častitljiv mož narodne kamniške korenine. Zmagali bi bili, ako bi ne bili nekteri uradnikov, ki se niso mislili volitve vdeležiti, siljeni k volitvam. Ko so nasprotniki videli, da imamo narodni večino, so šli povsod okrog, da so jih dobili. Dva uradnikov se pa vendar volitve nista vdeležila. Tudi gg. okrajnega glavarja in komisarja ni bilo začetka. A letali so, da so ju dobili. Keceljnov štacunski trežnik je g. okrajnega glavarja kar na ulicah salutiral, ter ga spravil na volišče. Vendar sta mi dopadla zadnja dva gospoda, ker sta tudi nekatere izmed narodnih kandidatorov volila. Drugi gg. uradniki so pa vsi volili v smislu g. Kecelja, dasiravno so bili od nasprotne stranke postavljeni taki kandidati, da bi bilo človeka skoraj sram voliti iz vseh kotov skupaj spravljene ostanke. Ali bi ne bilo bolje, da bi bili doma ostali, ali pa volili naše kandidate, ki so vsi največjega spoštovanja vredni gospodje, izvrstni, neprestrašeni možje, ki bi se bili potegovali za pravice vseh mestjanov, ter vsako leto dajali račune ne pa tako, kakor je delal sedanji zastop, ki je imel celo leto komaj dve seji, davke pridno pobiral, storil pa ničesar, ter nikakoršnih računov ne predložil.

Zdaj še le hočem povedati, zakaj je bila volitev prvega razreda imenitna. Konec volitve vstane eden izmed narodnih volilcev, ter bere razstavke, na ktere se pri volitvi ni oziralo, ter protestira proti volitvi. Oglasi se zopet drug naroden volilec, ter protestira zopet zoper nepostavnosti, ki so se godile pri volitvi. A kakor ogenj v strehi poskoči g. župan Kecelj ter pravi narodnemu volilcu: Ti bi tudi ne bil smel voliti, ker nisi davkov plačal. A naroden volilec, ki davkov ni krajcarja dolžan, ga dobro zavrne, ter mu nekatere prav gorke pove. Vsled tega se je vnel hud prepir, pri katerem so se odkrile marsiktere nepostavnosti, zaradi katerih udje volilne komisije niso hoteli zapisnika podpisati ter so se vsi iz volišča umaknili. Narodni volilci bodo protest vložili zoper to volitev.

Iz Bele krajine, 31. dec. 1876.

Dobili so učitelji svojega c. k. okrajnega šolskega nadzornika v osebi nadučitelja A. Jeršinovica. Kolikor mi moža poznamo -- da ne rečem -- poznamo ga! Vse ob svojem času! Ker je g. Jeršinovic ud c. k. okrajnega šolskega sveta in kot nadzornik, že tako treba bode nove volitve mesto njega v okrajni šolski svet. G. Stanonik, ki je mož značajan, ki je že več let delal v okrajnem šolskem svetu, zasluži gotovo, da se mu v zahvalo njegovega delovanja čast okrajnega šolskega svetovalca nakloni. Učitelji! narodnjaki! volite ga enoglasno.

Iz Belgrada, 21. decembra. Več dni že stojita dva avstro-ogerska monitorja v Zemunu. V nedeljo popoldne 17. t. m. bil sem v gradu in sem s trdnjave videl, da se je en monitor približal srbski granici vendar je stal še na Avstrijskem, ravno o tistem času, ko smo s trdnjave gledali avstrijsko vojno ladjo, bilo nas je kacic 20 ljudi, prišel je tje tudi knez in kneginja, ki se je pripeljala, in trije višji oficirji in so gledali na monitor; kaj so govorili, nisem razumel, ker so govorili francozko. V sredo popoldne sem zvedel, kar sem se v četrtek tudi sam prepričal, da je avstrijski monitor v torek zvečer prišel do grada. Srbska straža tega ni pustila in na trikratno klicanje na monitor s svojo puško ustrli in nekega avstrijskega vojnika rani. Govorilo se je, da je tudi umrl. Avstrijski kapitan na to zapove, da se ena granata vrže v srbski grad, kar se je tudi zgodilo, in gradu napravilo nekoliko škode, potem se je zopet mir naredil. Tudi se je na monitoru ena granata po nerodnosti sprožila in več avstrijskih vojakov poškodovala in zaradi tega slučaja kapitan ni pustil dalje streljati. To je uzrok, da so vsi srbski ministri odstopili.

Od zadnjega ponedeljka je prišel ukaz, da od 9. ure zvečer do 5 ure zjutraj nihče ne sme brez svetilnice po ulicah hoditi, ker je premnogo lopov po Belgradu. Pa ko bi tudi lopov ne bilo, je ta ukaz izvrsten, ker po Belgradu je zvečer tako temno, da človek ne vidi drug drugega, ker ni svetilnic po mestu in le pri kakem hotelu brli kakšna lešerba, in to je že imeniten hotel. Tudi tlak je tak, da bi si človek noge polomil, tedaj brez svetilnice res ni mogoče hitro hoditi.

Pretekli teden bilo je več Rusov v Zemunu, kjer so se preveč napili. Začeli so tedaj zabavljati in prijemati za orožje, in moral je priti batalijon avstrijske vojaščine, ki so obkolili Ruse in jim ukazali, da naj se vdajo z lepo, ker bodo sicer streljali. Ko so Rusi videli, da jih je premalo, položili so orožje in se vdali; drugi dan so jih pa avstrijski vojaki pritirali v Belgrad. Tudi sinoči bilo je streljanje na Teraziji, to je v sredi mesta blizo konaka. Stepli so se Rusi in Srbi in prišla je tudi patrola, po kateri je bilo mnogo vpitja; pri streljanju bili so nekteri tudi ranjeni. Tukaj v Belgradu so nekteri Rusi prodali svoje konje in so šli v državni hlev iskat državnih konj, in vsaki je rekel, da je konj njegov in ga na noben način ne spusti iz rok.

Danes, jutri, v soboto in nedeljo se ima vsa srbska narodna vojska do 50. leta III. red predstaviti; ako o tem kaj več poizvem, hočem prihodnjič pisati.

V torek 12. t. m. bila je zvečer razsvetljava, zjutraj pa je bila slovesnost v cerkvi, na velikem trgu pa velika parada v spomin srbske svobode; bil je tedaj tudi zapovedan srbski narodni praznik, ki se ponavlja vsako leto.

Danes sem po naključju od nekega kapitana zvedel, da Hubmajer je šel zopet v Bosno; ta kapitan pa ide v Rumunijo v Bukarest, ker pravi, da na Srbskem mu ni prestat; to sem slišal že od oficirjev in drugih omikanih vojakov.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. januarja.

(Božično drevesce) napravilo se je s pomočjo nekterih blagin dobrotnikov in dobrotnic zavetniškim dečkom dne 28. grudnia ali v praznik nedolžnih otročičev v hiralnici. Slovesnost ta se je vršila v prostorni ter primerno razsvitljeni sobi, v kateri je bilo postavljeno krasno okinčano božično drevesce, prelepo in ginljivo. Počastili so s svojo navzočnostjo slovesnost to velečastiti knez-škof, g. deželni predsednik, g. deželni glavar, gg. mestni župan, Dreo, Samasa, Janežič, Mahr in maogi drugi odlični gospodje in gospé ter dobrotniki in prijatelji mlade zavetnice. Najprvo je po-

kojake nade, skoro brezi vsakorsne pomoči bi moral do solz ganiti i kameneno srce."

„Pripeljal sem se v Knjaževac, ki je ta čas bil še živ in vesel. Nikomur se ni sanjalo o groznej nesreči, katera je po nekaj dneh zadela to lepo mesto, razprostrto ob stoku Vélikega in Malega Timoka v plodovitej dolini."

„Zvedel sem, da tu čakajo generala Črnjajeva. Čakal sem ga tudi jaz, zato da bi se mu pokazal. Pripeljal se je po noči iz Zajčaru in stopil je v neko gostilnico."

„Zjutraj, dné 15. (3.) julija precej sem se oglašil polkovniku Beckeru, kateri me je odpeljal pred prvega načelnika. Črnjajevu se je močno mudilo, že je pred hišo čakala njegova kočija. Ne bode napačno, če nekoliko popišem vnanjost tega vojvode, čegar ime je močno poznamenitilo se v Slovanskej zgodovini. Črnjajev je visako vzrastel, podolgovatega in rudečega obličja, brke ima žolte in majhen „Henri-quatre“ na bradi; oči je velikih in gibčnih, nosa pa je podolgovatega."

Govoril je srbski-rusko mešanico in po nekaj prijaznih besedah me je poslal naprej k Horvatoviču na Gandiralo.

„Šel sem k mestnemu načelniku, poprosil sem ga, da bi mi dal voz -- in takoj tistega dné se mi je vresničil namen na „komordžijskem“ vozi. „Komordžiji“ so bojni vozniki v Srbskeji in vsi so kupci, pa ne hodijo v boj, kakor vsi drugi občanje, temuče na svojih vozeih prevažajo živež in ranjence."

„Nekoliko dni poprej je bila velika in važna bitva pri Zajčaru. Črnjajev sam je načeloval na desnem krilu. V tej bitvi je slavno in junaški padel polkovnik Kirjejev, prvi Rus, ki je svoj život podaril svobodi južnih Slovanov o zdajnej vojski."

„Blezu 200 ranjencev so bili pripeljali v Knjaževac. Šel sem v glavno Knjaževsko bolnico, da bi videl ta ubogi ljud. Bolnica je bila na dosta velikem prostoru, ali zgrada je bila tesna. Stopim na dvor. Že z daleč me je pozdravilo stokanje in hrščanje. Po vsem dvoru je bil ranjenec pri ranjencu. Izbe so bile vse prenapolnjene in večina teh nesrečnikov je bila primorana, da je ležala v nej pod milim nebom. Vrhu tege pa je tega dné nežeu dež rosil ná-nje!"

„Rane so jim izpirali in obvezavali jako

urno, ali kako morata ugajati samo en zdravnik in le en ranocelnik, kder je toliko ranjencev! Z vseh strani si slišal tožbe in krik. To je bilo tako, kakor je po mesnicah. Še borišče o bitvi ni strašno tako, kakor je lazaret grozen po bitvi! Nevoljen sem odšel..."

„Ob cesti sem povsodi videl prapor z rudečim križem vred -- znamenje bolnišnično. To so bile kavarne in hiše, ki so jih bili popustili bivalci. Po njih so bili vojaci obvezanih rok ali glav sedeli, ležali ali tiho razgovarjali se. Sorodniki iz rodnih vasi, žene, otroci in starčki so prihajali povprašat, kako je bolnikom, donašali so jim kruha in mesa."

„Srbske vojske zdravstvene priprave so iz početka bile jako revne. Še le po nekaj tednih so bile takove, kakoršne morajo biti, a to je Ruska zasluga. Sploh o tej bitvi je bilo več ranjenih, nego mrtvih -- zato ker so velike bitke bile redke, pogoste a krvave pa male bitke."

zdravil č. g. predsednik Vincencijevega društva dr. Gogala zbrano občinstvo ter ob kratkem razložil namen zavetnice, se zahvalil premnogim dobrotnikom te dobrodelne naprave in izrekel trdno nado, da bode zavetnica čedalje lepše delovala ubožni, dostikrat zanemarjeni mladini na korist, nagovoril je pa tudi potem z nekterimi ljubeznjivimi besedami zavetniške dečke opominovaje jih k pridnosti ter hvaležnosti do dobrotnikov, kateri jim napravijo toliko veselje. Potem je sledilo mično petje in deklamacije dečkov, kateri so se prav čvrsto in neustrašeno obnašali, za kar gre posebna zahvala č. o. Angeliku Hribarju in še zlasti Adolfu Mayr-u, kateri si dá z zavetnico veliko opraviti in to z najlepšim vspehom. Potem je sledilo obdarovanje veselih dečkov, ki so prejeli zares lepih darov, posebno v obleki. Nazadnje so imeli še veleč. knez-škof lep in primeren nagovor do navzočih; povdarjali so posebno duhovne dobrote, katere društvo sv. Vincencija deli ubogim revežem, pohvalili so delovanje tega društva ter izrekli upanje, da se bode čedalje lepše razvijalo v blagor revežem ljubljanskega mesta. K poslednjemu je bil še otroški bazar, v katerem se je skupilo 78 gl. na korist zavetnici. Pristrčna zahvala bodi vsem preč. dobrotnikom in dobrotnicam, ki so pripomogli ali trudili se za to prelepo slovesnost, ktera ostane ne le razveseljenim in ubogim zavetniškim obdarjenim dečkom, temveč tudi navzočim odrašenim v blagem spominu.

(Božičnice rokodelskega društva) 1. t. m. se je vdeležilo prav veliko prijateljev in podpornikov omenjenega društva, med katerimi so bili tudi knez in škof dr. Pogačar, ki so v daljem govoru nazočim pojasnovali pomen cerkvenega leta. Govori in pesmi rokodelskih pomočnikov so pričali, da društvo pod vodstvom c. g. Janeza Gnjezde vrlo napreduje, burka „viseči kazavnik“ pa je napravila mnogo veselosti in smeha, in konečna tambola dala je gostom priliko poskusiti tudi srečo. — Za rokodelske dečke se bode božičnica obhajala na sv. treh kraljev dan 6. t. m.

(Silvestrov večer v čitalnici ljubljanski) je bila zabava, da malo takih; občinstva se menda še toliko ni nikoli sošlo, ko ta pot, ker so bili vsi prostori prenapolnjeni. Prišel se je z Alčšovec-Stöckelnovo smešno opereto „Krah“, ki se je po vsem dobro izvršila, posebno, če se v pošteb vzame, da je bila, kakor slišimo, v enem tednu komponirana in naučena. Stavljena je nekaj iz izvornih, nekaj pa iz že znanih najbolj prijetljivejših napevov, tedaj ušesu prijetna. Posebno originalen je prvi moški zbor, potem dvo- in četerospev, vglasbeni vsi po g. Stöcklmu. Pevci (gospa Odijeva in gospodje Bizjak, J. Paternoster in Kajzelj) so se preko moškega zbora v njih posebno odlikovali. Gospoda Bizjaka bodoči kuplet je zbudil mnogo pripoznanja. „Quodlibet“, sestavljen po večem iz znanih napevov domačih in tujih, je spohvalo občinstva šel gladko spod rok, gosp. Geceļ kot „Krah“ je z masko in igranjem dobro zadel tón smešne operete, kakor je „Krah“, ki bi tudi na gledišnem odru pred pustom enkrat bila prilična. Druge točke programa so tekle gladko, posebno veselost so zbudili „trije nosovi“, na goslih se je odlikoval gospod Mayer-Hager deloma s komičnimi, deloma z umetnimi produkcijami. Loterija z mičnimi dobitki se je tiho vršila. Dobra misel je bila tudi „Novoletnica“; gospod Jelčnik je namreč o polnoči v verzih nazdravljaj novemu letu, Slovenkam in Slovencem, narodu in narodni slogi, občinstvo pa je zadnji

dve vrsti vsake kitice spremljevalo s petjem po prej razdeljenem napevu, kar je bilo veličastno slišati. Mestna godba je izpolnovala prenehleje z izbranimi kompozicijami, potem pa godla mladini, ktera se je radovala pozno v noč. — Tako smemo reči, da je bil Silvestrov večer veselica, kakoršne ne more drugi napraviti v Ljubljani, kakor narodna čitalnica.

(Slovensko gledišče.) V torek je bila hiša grozno prazna. Igra „Ujetnika carevne“ se je v obče dobro predstavljala, zlasti velja to o gospici Podkrajškovi, ki je carevno rusko prav živo naslikala v obnašanji in govorjenji. Gosp. Schmidt v nalogi mladega vjetnika nam je bil prav všeč in gospod Kocelj je intrigantnega ministra v besedi in maski dobro posnel. Tudi gospica Nigrinova se je zelo urno sukala po odru, gospoda Juvančič in Gorenjec pa sta tudi zadostila. Pičlo občinstvo je hvalilo igralce. — O burki „Opalek pred sodnijo“ konstatiramo le, da ni za oder, ker je brez vse soli; razen par kitic Kajzeljevega kupleta je bilo vse drugo brez soli, čeravno so se igralci trudili iz te ničevosti kaj narediti in bi se bilo občinstvo kaj rado smijalo, da bi bilo količkaj povoda za dobro voljo. Obe igri ste tudi jako slabo poslovenjeni, človek si mora stavke v nemščino nazaj prestavljati, da jih razume. Po tem pač ni čuda, da postaja občinstvo čedalje bolj mrzlo za slovenske predstave. Caveant consules!

(Umrla) je meseca decembra v Ljubljani 68 ljudi, 34 moškega in 34 ženskega spola.

Razne reči.

— Književni oglas. Od novega leta počenši izhajajo v Zagrebu pod vredništvom Ljudevita Tomšiča vsako soboto na ceļj poli „Pučke novine“.

časopis za gospodarstvo, obrt i narod.

„Pučke novine“ pisane so prav po domače, tako, da jih tudi vsaki Slovenec brez najmanje težkoče razumeti more. Ker vemo, da naobraženi Slovenci radi segajo po kmečkih spisih in časopisih, in da je čedalje večja potreba, da se hrvaški in slovenski narod vsaj v književnem obziru združuje, priporočamo ta novi list vsem rodoljubnim Slovencem tem več, ker se bo ta list posebno tudi na slovenske razmere oziral. Cena za vse leto 4 gl. 60 kr., za pol leta 2 gl. 30 kr., za četrt leta 1 gl. 15 kr. — Naročnina naj se pošilja „knjižari Mučnjak i Senfleben“ duga ulica u Zagrebu.

Prva številka je že gotova, ter se vsakemu naročniku koj odpošlje.

U Zagrebu 26. decembra 1876.

Knjižara Mučnjak i Senfleben.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. dr. Anton Jeglič postal je kurat v ženski kaznilnici v Begunjah na Gorenjskem. Č. g. Anton Jakšič dobil je duhovnijo Poljanice. Č. g. Jakob Vindišar postal je kaplan v Kranjski gori. Č. g. Janez Čemažar, duhovnik pri sv. Joštu, se poda v pokoj. — Razpisane so te-le duhovnije: Osilnica, Ambras, Sela, Št. Jošt pri Polhovem gradu, Zlatopolje, Šmihelj pri Žužemberku.

— Uboj. Na Studencu poljske fare pri Ljubljani so se v soboto večer fantje med seboj stepli. Pri tej priliki je 19 leten malopridnež nekega fanta z ročico tako hudo mahnil po glavi, da mu je razbil črepinjo in je moral že drugi dan vsled tega vdarca umreti, nekega družega pa je menda tudi tako hudo ranil, da sedaj bolan leži v bolnišnici. Ali ni čudno, da se uboji tem bolj množé, čem bolj peša

vera in se razširja novošegni napredek, in da jim na grad za enega jetnika, ki ga po dosluženi kazni izpusté, pripeljejo 3 ali štiri nove obsojence?

— „Neues St. Hedwigs-Blatt“ imenuje se zbirka cerkvenih govorov ali pridig, ki jo v Vratislavu s pomočjo mnogih izvrstnih pisateljev in pridigarjev na svitlo daje dr. Mattner, kaplan pri sv. Vincencu v Vratislavu. Dušni pastirji imajo o nekterih prilikah toliko družega poslal, kakor izpraševanja, spovedovanja itd., da nimajo časa pridigo izvorno sestavljati in pisati in so veseli, če jim ostaja nekoliko ur, da jo zamorejo memorirati. V takih zadregah človeku zbirka primernih pridig jako prav pride. A pravo polajšanje jim daje le tedaj, če so pridige tako osnovane, da jim učenaje ne prizadeva posebnih težav. Ker malo je vstreženo z govorom, kterege si človek z veliko težo v glavo vtepe. Ravno v tem oziru smemo gori omenjeno zbirko vsim duhovnikom prav toplo priporočati. Govori se lahko in tudi za prosto ljudstvo umevno osnovani in pri memoriranju ne prizadevajo posebnih težav. Tistim pa, ki so že bolj izurjeni, ali ki hočejo bolj samostalno izdelovati pridige, bode gotovo jako vstreženo s kratkimi osnovami ali načrti, ki se v St. Hedwigsblattu nahajajo. Razun pridig za navadne nedelje in praznike nahajajo se v zbirki tudi govori o raznih prilikah in konečno se obravnava tudi kratka zgodovina homiletike v zadnjih stoletjih. Prav toplo tedaj priporočamo vsem č. duhovnikom omenjeno zbirko, ki bode prihodnje leto štela že 18. letnik, kar najbolj potrjuje njeno izvrstnost. Vsako leto izide 12 snopičev, ki vsi skupaj stanejo 3 gl. in se zamorejo naročiti pri bukvarju Otokarju Kleru, na Starem trgu v Ljubljani.

Listnica vredništva.

G. J. Vi se spodtikujete nad novico, ki je nedavno stala v „Slovenec“, da čast. g. dr. Jeglič pride za kaplana k Devici Mariji v Polje, ko vendar temu ni tako. Tudi Vam ni prav, da se duhovske premembe v ljubljanski škofiji po listih tako pozno razglašajo, da je dotični včasih že po več tednov na novi službi, preden se po časnikih zve njegovo premeščenje, kar je zlasti v tem oziru sitno, ker pisma in časniki vsled tega prihajajo pod napačnim naslovom. Tudi za nas je to jako neljubo, a ne moremo si pomagati. Kar se tiče g. dr. Jegliča, povedali smo, kar se je tedaj splošno govorilo, s pristaskom, da je že dekretiran, in smo to zaznamovali z besedico „boje“, ki pomenja toliko kakor: govori se, ali se ali latinaki: dicitur, fertur, narratur. Primorani pa smo pri domačih premembah ozirati se na govornico, ker se nobenemu listu iz škofijske kancelarije ne naznanjajo, kakor je bilo prej in je v drugih škofijah tudi zdaj še v navadi in bi morali sicer vaeļj čakati na „Lobacher Diöcesanblatt“, ki pa vsedeļd izide še le mesec potem, ko so bile premembe že dovršene.

Umrla so:

Od 26. dec. do 1. januarja: Neža Zvon, kuharica, 28 l., za davico. Hugo Ilko, del., 42 l., za vtriplj. pljuč. Nace Mervar, del., 26 l., vsled ranjenja. Marija Boštjančič, gostinja, 80 l., vsled starosti. Franc Tišina, žnid. sin, 16 l., za škrofeljni. Ferdinand Taborski, mes. o., 17. m., za vodeno glavo. Jožef Higelberger, hiš. pos. o., 9 m., za božjastjo. Marija Serže, žganj. o., 6 m., Marija Borštnar, dekla, 24 l., za jetiko. Ivana Grapar, del. o., 16 d., za krčem. Špela Horvat, gost. vdova, 73 l., za mrtudom. Marija Krušnik, zasebnica, 68 l., za sušico.

Telegrafične denarne cene 3. januarja.

Papirna renta 60,95 — Srebrna renta 66,20 — 1840letno državno posojilo 111 — — Bankine akcije 817 — Kreditne akcije 139. — London 125,25 — Srebro 114,25 — Ces. kr. cekini 5 98 20 frankov 10 01 1/2.